

Sygn. akt V CSK 676/13

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa W. W., F. L. i X. W.
przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektora Izby Skarbowej w [...]
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 lipca 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 20 lutego 2013 r., sygn. akt I ACz [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i nie obciąża powodów kosztami postępowania kasacyjnego,**
- 2. przyznaje radcy prawnemu J. W. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w K. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, podlegającą podwyższeniu o należny podatek od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 lutego 2013 r. Sąd Apelacyjny w [...] – po rozpoznaniu zażaleń obu stron na postanowienie Sądu Okręgowego w K., którym odrzucono pozwy z powodu powagi rzeczy osądzonej (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.) i orzeczono o kosztach procesu - odrzucił zażalenie powodów w zakresie dotyczącym rozstrzygnięcia o kosztach procesu i oddalił je w pozostałym zakresie, oddalił zażalenie pozwanego w całości oraz orzekł o kosztach procesu. Zaskarżając postanowienie w części oddalającej zażalenie, pełnomocnik powodów wniosł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opartą na przesłankach przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia funkcjonującym na rzecz państwa, a więc w interesie publicznym. Stoi ona przede wszystkim na straży wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego. Sąd Najwyższy już w okresie obowiązywania kasacji, będącej zwyczajnym środkiem odwoławczym, podkreślał, że podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jursprudencji (postanowienie z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi

kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne.

Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę kasacyjną, nie jest trzecią instancją sądową. Sąd kasacyjny nie sądzi sprawy, lecz rozpoznaje skargę kasacyjną w interesie publicznym, wyjaśniając istotne zagadnienie prawne, dokonując wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów bądź usuwając z obrotu prawnego orzeczenia wydane w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwe. Dlatego nie każda skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania.

Ograniczenia środków zaskarżenia są znane współcześnie w różnych ustawodawstwach. Są one zgodne z zaleceniami Rady Europy, które zmierzają do ograniczenia liczby instancji oraz zezwalają na wprowadzenie środków ograniczających dostęp do sądu najwyższego szczebla. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołując się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, już w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, iż ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne ani z Konstytucją, ani z postanowieniami wiążących Polskę konwencji międzynarodowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1998 r., I PZ 54/97, OSNAPUS 1999, nr 3, poz. 92, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 1998 r., I PZ 67/98, OSNAPUS 2000, nr 2, poz. 65 oraz uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r. III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53). Takie stanowisko wyraził również Trybunał Konstytucyjny (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK Zbiór Urzędowy 2000, nr 5, poz. 14).

W niniejszej sprawie nie zachodzą przytoczone przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Nie występuje wskazane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istotne zagadnienie prawne. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozmieleniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju

prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga - jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego - sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 r., nr 1, poz. 11; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 r. Nr 7-8, poz. 51; z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, nie publ.). Ponadto przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia jedynie takie zagadnienie prawne, którego rozstrzygnięcie jest niezbędne do rozpoznania sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 29 kwietnia 2001 r., I PKN 33/01, OSNP 2003, nr 9, poz. 28, i z dnia 4 lipca 2003 r. III CK 120/03, niepubl.).

Rozumianemu w wyżej przedstawiony sposób istotnemu zagadnieniu prawnemu nie opowiada podniesiona przez skarżących kwestia związana z waloryzacją uregulowaną w art. 358¹ § 3 k.c. Uszło bowiem uwagi skarżących, że przytoczony przepis nie dotyczy tzw. zobowiązania niepieniężnego ze świadczeniem pieniężnym, a więc takiego, w którym pieniądź nie jest właściwie, od początku, ich przedmiotem, lecz jedynie świadczeniem zastępczym. Tymczasem skarżący problem waloryzacji powiązali z odszkodowaniem, które ze względu na charakter zobowiązania nie podlega waloryzacji na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. Stanowiąca przedmiot zagadnienia prawnego podniesiona przez skarżących kwestia nie dotyczy zatem sprawy i nie ma znaczenia dla jej rozstrzygnięcia.

Nie zachodzi także przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w postaci oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Powołanie się na tę przesłankę wymaga - jak wyjaśniono w orzecznictwie - wykazania, że zaskarżony wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad prawa, widocznym *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy i dłuższych badań lub dociekań. Chodzi więc o szczególne, kwalifikowane wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji (por. postanowienie z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 197/02, OSNC 2004 r., nr 3, poz. 49). Przedstawione w celu uzasadnienia tej przesłanki wywody nie zawierają - w konfrontacji z motywami rozstrzygnięcia - przekonujących argumentów,

że zaskarżone postanowienie zostało wydany z naruszeniem art. 321, 366 k.p.c. i art. 358¹ § 3 w związku z art. 363 § 2 k.c., uzasadniającym oczywistą zasadność skargi w wyżej przedstawionym rozumieniu. Przepis art. 321 k.p.c., ze względu na odrzucenie pozwów, nie był w sprawie stosowany. Postawę odrzucenia pozwu stanowił art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.; nie został on jednak przytoczony w skardze kasacyjnej jako naruszony. Odnośnie naruszenia art. 358¹ § 3 w związku z art. 363 § 2 k.c. należy przypomnieć, że w orzecznictwie zostało wyjaśnione, że jeżeli w związku z domniemanym naruszeniem przepisu występuje istotne zagadnienie prawne albo powstaje potrzeba wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, to nie może być mowy o oczywistym (rażącym) naruszeniu tego przepisu, prowadzącym do oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08, nie publ. i z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, nie publ.).

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia (art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz art. 102 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.). Orzeczenie o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu zostało oparte na § 15 i § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).